

Sygn. akt II Ka 315/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Krajewska - Sińczuk
Protokolant:	st. sekr. sąd. Agnieszka Walerczak

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2016 r.

sprawy **L. R.**

obwinionego o przestępstwo z art. 117 § 1 kw

na skutek apelacji, wniesionej przez obrońcę obwinionego

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach

z dnia 7 kwietnia 2016 r. sygn. akt VII W 765/15

zaskarżony wyrok w stosunku do obwinionego L. R., a na podstawie art. 435 kpk w zw. z art. 109 §2 kpw w stosunku do obwinionych A. R. i G. R. uchyla i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt II Ka 315/16

UZASADNIENIE

I. **A. R.** został obwiniony o to, że okresie od 14 kwietnia 2015 r. do 29 lipca 2015 r. będąc współwłaścicielem niezabudowanej nieruchomości w m. S. przy ul. (...) i mając obowiązek zapewnienia w jej obrębie czystości i porządku nie uprzątnął pomimo pisemnego wezwania funkcjonariusza Straży Miejskiej w S. z dn. 15.04.2015 r. leżących na niej odpadów komunalnych w postaci butelek plastikowych i szklanych, kawałków folii, papieru, starych ubrań, a także pozostałości po rozebranych budynku, tj. cegły i ram okiennych częściowo oszklonych,

tj. o wykroczenie z art. 117 § 1 kw

II. **G. R.** został obwiniony o to, że w okresie od 14 kwietnia 2015 r. do 29 lipca 2015 r. będąc współwłaścicielem niezabudowanej nieruchomości w m. S. przy ul. (...) i mając obowiązek zapewnienia w jej obrębie czystości i porządku nie uprzątnął pomimo pisemnego wezwania funkcjonariusza Straży Miejskiej w S. z dn. 15.04.2015 r. leżących na niej odpadów komunalnych w postaci butelek plastikowych i szklanych, kawałków folii, papieru, starych ubrań, a także pozostałości po rozebranych budynku, tj. cegły i ram okiennych częściowo oszklonych,

tj. o wykroczenie z art. 117 § 1 kw

III. **L. R.** został obwiniony o to, że w okresie od 14 kwietnia 2015 r. do 29 lipca 2015 r. będąc współwłaścicielem niezabudowanej nieruchomości w m. S. przy ul. (...) i mając obowiązek zapewnienia w jej obrębie czystości i porządku

nie uprzątnął pomimo pisemnego wezwania funkcjonariusza Straży Miejskiej w S. z dn. 15.04.2015 r. leżących na niej odpadów komunalnych w postaci butelek plastikowych i szklanych, kawałków folii, papieru, starych ubrań, a także pozostałości po rozebranym budynku, tj. cegły i ram okiennych częściowo oszklonych,

tj. o wykroczenie z art. 117 § 1 kw

Sąd Rejonowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 7 kwietnia 2016 r., sygn. VII W 765/15:

I. obwinionych A. R., G. R. i L. R. uznał za winnych dokonania zarzucanego im czynu wyczerpującego dyspozycję art. 117 § 1 kw i za czyn ten na podstawie art. 117 § 1 kw wymierzył każdemu z obwinionych karę nagany;

II. zwolnił obwinionych z obowiązku uiszczenia opłaty oraz zryczałtowanych wydatków postępowania, przejmując te ostatnie na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od przedstawionego wyżej wyroku wniósł obrońca obwinionego L. R., zaskarżając go w części na korzyść tego obwinionego. Powołując się na art. 438 pkt 1, 2 i 3 kpk w zw. z art. 109 § 2 kpw wyrokowi temu w zaskarżonej części zarzucił:

I. mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia obrazę przepisów postępowania, a mianowicie:

1. art. 2 § 2 kpk, art. 4 kpk, art. 7 kpk w zw. z art. 8 kpw oraz art. 410 kpk i art. 424 § 1 pkt 2 kpk w zw. z art. 82 § 1 kpw oraz art. 34 kpw poprzez:

- nienależyte rozważenie i ocenienie całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynienie jednostronnie korzystnych ustaleń faktycznych jedynie w oparciu o fragment zeznań świadka J. B., przy jednoczesnym pominięciu fragmentów zeznań tego świadka o treści korzystnej dla obwinionego;

- pominięcie treści dowodów z dokumentów w postaci notatek urzędowych (k. 1,2, 4 i 5), zdjęć (k. 3, 6, 26-27) oraz pisemnego wezwania Straży Miejskiej w S. z dnia 15 kwietnia 2015 roku do uprzątnięcia terenu posesji przy ul. (...) w S. wraz z dowodem jego doręczenia, jak również treści wyjaśnień obwinionego L. R. i wyjaśnień obwinionego A. R. złożonych na rozprawie – co w konsekwencji doprowadziło do pominięcia tych dowodów przy ustalaniu stanu faktycznego sprawy w zakresie świadomości obwinionego co do stanu uporządkowania posesji (działki) położonej w S. przy ul. (...);

- nienależyte rozważenie treści dowodów w postaci zdjęć terenu przy ul. (...) w S. oraz zeznań świadka J. B. w części dotyczącej charakteru odpadów komunalnych znajdujących się na terenie przedmiotowej nieruchomości w okresie objętym zarzutem postawionym obwinionemu we wniosku o ukaranie – co w konsekwencji doprowadziło do pominięcia treści tych dowodów przy ustalaniu stanu faktycznego sprawy w powyższym zakresie.

II. mogący mieć wpływ na treść orzeczenia błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia poprzez dowolne i niezajdujące oparcia w zebranych materiale dowodowym, a przy tym sprzeczne z zasadami wiedzy, logiki i doświadczenia życiowego przyjęcie, iż znajdujące się na terenie posesji przy ul. (...) w S. w okresie objętym zarzutem wniosku o ukaranie odpady komunalne w postaci butelek plastikowych i szklanych, kawałków folii, papieru, starych ubrań, a także pozostałości po rozebranym budynku, to jest cegły i ramy okienne częściowo oszklone stwarzały niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzkiego (co w konsekwencji doprowadziło do uznania obwinionego L. R. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 117 § 1 kw) – podczas, gdy rzetelna i obiektywna analiza zebranego materiału dowodowego wskazywała, iż znajdujące się na terenie posesji przy ul. (...) w S. w okresie objętym zarzutem wniosku o ukaranie odpady komunalne i pozostałości po rozebranym budynku stwarzały zastrzeżenia natury estetycznej, nie stwarzały natomiast żadnego niebezpieczeństwa dla zdrowia ludzkiego (co w konsekwencji winno skutkować uznaniem, iż w sprawie niniejszej brak jest znamion wykroczenia z art. 117 § 1 kw).

III. obrazę przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 117 § 1 kw polegającą na wyrażeniu błędnego poglądu prawnego, iż okoliczność w postaci nieformalnego (ustnego) przekazania przez obwinionego L. R. na rzecz

współobwinionego A. R. udziału we współwłasności nieruchomości nie jest okolicznością pozwalającą na przyjęcie braku odpowiedzialności obwinionego L. R. za wykroczenie z art. 117 § 1 kw.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca obwinionego wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku w części dotyczącej obwinionego L. R. przez uniewinnienie obwinionego od popełnienia zarzucanego mu wykroczenia z art. 177 § 1 kw, ewentualnie
2. uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej obwinionego L. R. i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Na rozprawie apelacyjnej obrońca obwinionego poparł apelację i wnioski w niej zawarte.

Sąd Okręgowy w Siedlcach zważył, co następuje:

Apelacji obrońcy obwinionego nie sposób odmówić słuszności i dlatego wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji należało uznać za zasadny. Mimo, iż wyrok zaskarżył jedynie obrońca obwinionego L. R., z uwagi na to, że regulacje procesowe art. 435 kpk w zw. z art. 109 § 2 kpw, gwarantują wewnętrzną sprawiedliwość orzeczenia wydanego w stosunku do więcej niż jednego obwinionego, których odpowiedzialność uwarunkowana jest tymi samymi względami, Sąd Okręgowy z urzędu uchylił wyrok również w stosunku do pozostałych obwinionych, którzy tego orzeczenia nie skarżyli. W tej sytuacji zastosowanie przepisów art. 435 kpk w zw. z art. 109 § 2 kpw miało charakter obligatoryjny.

Na wstępie wskazać należy, iż niemożliwe jest odniesienie się do zarzutów apelacyjnych i argumentacji skarżącego, bez wskazania specyfiki wykroczenia z art. 117 § 1 kw oraz jego relacji do wykroczenia z art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2016 r., poz. 250).

Przypomnieć należy, że zgodnie z brzmieniem art. 117 § 1 kw odpowiedzialności za to wykroczenie podlega osoba, która, mając obowiązek utrzymania czystości i porządku w obrębie nieruchomości, nie wykonuje swych obowiązków lub nie stosuje się do wskazań i nakazów wydanych przez właściwe organy w celu zabezpieczenia należytego stanu sanitarnego i zwalczania chorób zakaźnych. Wykroczenie to znajduje się w rozdziale XIII Kodeksu Wykroczeń zatytułowanym „Wykroczenia przeciwko zdrowiu”, co powoduje, iż wykładnia systemowa, przemawia za przyjęciem, że przepis ten dotyczy wyłącznie wykonywania obowiązków w zakresie utrzymania czystości i porządku w obrębie nieruchomości, z których nieprzestrzeganiem łączy się niebezpieczeństwo spowodowania zagrożenia dla zdrowia ludzi, natomiast nie wypełnia znamion tego wykroczenia samo utrzymanie nieruchomości w nieporządku oraz nieestetyczny wygląd posesji, z którym takie zagrożenie się nie wiąże. Chociaż poglądy doktryny w zakresie przedmiotu ochrony tego czynu nie są jednolite, to analiza dostępnego piśmiennictwa w tym zakresie prowadzi do konkluzji, iż niemal wszyscy komentatorzy na pierwszy plan wysuwają to, iż wskazany przepis chroni przede wszystkim ludzkie zdrowie, które mogłoby zostać narażone na niebezpieczeństwo na skutek braku właściwego stanu sanitarnego nieruchomości (por. Komentarz do art. 117 Kodeksu Wykroczeń, Monika Zdrojewska [w:] Kodeks Wykroczeń. Komentarz pod red. Tomasza Grzegorzycy, LEX nr 8756); Komentarz do art. 117 Kodeksu Wykroczeń, Aneta Michalska-Warias [w:] Kodeks Wykroczeń. Komentarz pod red. Tadeusza Bojarskiego, LEX nr 10186, Niezachowanie czystości w obrębie nieruchomości [w:] Zarządzenie nieruchomościami, Zbigniew Bukowski, monografia LEX nr 175024). Względy estetyczne stanu, w jakim utrzymana jest dana nieruchomość, będące niekiedy kwestią dyskusyjną, oceną i uzależnioną od subiektywnego odczucia i rozumienia „porządku” przez różne osoby, są w doktrynie traktowane jako drugoplanowe. Przyjmuje się bowiem, iż właściwy stan czystości i porządku w obrębie nieruchomości jest dobrem pośrednio chronionym przez art. 117 § 1 kw, gdyż chodzi tu o spowodowanie skutku w postaci zagrożenia dla zdrowia ludzkiego, zaś wykroczenie do którego znamion należy jedynie nieporządek w obrębie nieruchomości, a więc decydujące są względy estetyczne, penalizuje przepis art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2016, poz. 250).

Uznać zatem należy, iż wykroczenie z art. 117 § 1 kw stanowi *lex specialis* w odniesieniu do wykroczenia z art. 10 ust. 2 w/w ustawy i przepis ten winien być stosowany w tych wszystkich wypadkach, gdzie, jak już wskazano, niewykonywanie obowiązków związanych z utrzymaniem porządku wywołuje niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzkiego. Bezpośrednim przedmiotem ochrony art. 117 § 1 kw jest więc stan sanitarny, ale jedynie w taki zakresie, w jakim jego niezachowanie mogłoby prowadzić do stworzenia niebezpieczeństwa dla zdrowia. Podkreślić przy tym należy, że Sąd I instancji uznając winę wszystkich obwinionych w zakresie przypisanych im wykroczeń z art. 117 § 1 kw wskazał, iż koniecznym znamieniem jest stworzenie przez zaśmiecenie nieruchomości niebezpieczeństwa dla zdrowia ludzkiego, nie przeprowadzając jednocześnie żadnych dowodów w tym zakresie, ani też nie analizując tych dowodów, które znajdują się w aktach sprawy. Nie wykazał Sąd w żaden sposób, dlaczego uznał, iż takie niebezpieczeństwo zaistniało. Analiza akt sprawy i przeprowadzonych dowodów oraz lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku, na której opiera się przecież kontrola odwoławcza, przemawia za jednoznacznym uznaniem Sądu II instancji, iż ustalenie w/w okoliczności zostało przez Sąd Rejonowy całkowicie pominięte. Przede wszystkim, jak słusznie podnosi autor pismemnego środka odwoławczego, nie ustalono i nie oceniono w postępowaniu dowodowym charakteru odpadów znajdujących się na posesji obwinionych, a mianowicie pozostałości po rozbiórce budynku, jakie znajdowały się na posesji należącej do obwinionych i innych przedmiotów, które były porzucane na teje nieruchomości w okresie objętym wnioskiem o ukaranie. Dokonanie powyższej analizy było możliwe na podstawie dowodów osobowych, jak również pozostających poza rozważaniami Sądu meriti takich dowodów, jak dokumentacja fotograficzna (k. 3, 6, 26-27) i znajdujących się w aktach sprawy dokumentów wskazanych w pkt I apelacji, tj. notatek urzędowych i pismemnego wezwania Straży Miejskiej. Powyższe ustalenie było konieczne do przyjęcia, czy znajdujące się na tej działce odpady stwarzają zagrożenia z punktu widzenia sanitarnego i zdrowotnego, czy też nie. Niewątpliwie, na co wskazuje doświadczenie życiowe, zagrożenie sanitarne i epidemiologiczne będą stwarzały takie odpady toksyczne, jak np. elementy eternitowego pokrycia dachowego, a nie będą stwarzały go wymontowane okna, czy też puste szklane butelki. Konsekwencją powyższego braku było to, że Sąd ferując zaskarżony wyrok nie rozważył w ogóle zmiany kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego obwinionym w niniejszym postępowaniu.

Resumując dotychczasowe rozważania stwierdzić należy, że wobec braku ustalenia w wyczerpującym w tym względzie postępowaniu dowodowym znamienia wykroczenia z art. 117 § 1 kw w postaci stworzenia stanu zagrożenia sanitarnego i epidemiologicznego, Sąd Rejonowy nie mógł przypisać obwinionym sprawstwa zarzucanego im czynu.

W konsekwencji powyższego Sąd Odwoławczy uznał, iż zaskarżony wyrok zapadł z rażącą obrazą przepisów prawa procesowego, a mianowicie 2 § 2, i 7 kpk w zw. z art. 8 kpw, art. 410 i 424 § 1 pkt 1 i 2 kpk w zw. z art. 82 § 1 kpw oraz art. 34 kpw, mającą niewątpliwie wpływ na treść zapadłego rozstrzygnięcia.

Chociaż obrońca obwinionego w pkt III wniesionej apelacji zarzuca Sądowi I instancji błędy w ustaleniach faktycznych, które w zakresie ustalenia w/w zagrożenia nie zostały w ogóle przez ten Sąd poczynione, zarzut ten, w realiach przedmiotowej sprawy, w dalszym ciągu pozostaje zasadny i niepozbawiony merytorycznych podstaw. Niemniej jednak pamiętać należy, iż stanowi on zarzut wtórny i to prawidłowo przeprowadzona i wyczerpująca ocena dowodów, a takiej w przedmiotowej sprawie zabrakło, generuje pozbawione błędów ustalenia faktyczne. Przypomnienia wymaga także, iż obraza przepisów prawa materialnego ma miejsce dopiero wtedy, gdy stan faktyczny został w orzeczeniu prawidłowo ustalony, a nie zastosowano do niego właściwego przepisu. W niniejszej sprawie gdzie nie dowiedziono, iż obwinieni swoim działaniem lub zaniechaniem wyczerpali wszystkie znamiona zarzucanego im czynu, oczywistym pozostaje, iż o sytuacji procesowej, w której prawidłowo ustalono stan faktyczny, nie przeprowadzając jedynie jego prawidłowej subsumcji pod konkretne normy prawa materialnego, nie może być mowy.

Z tych względów, zaskarżony wyrok nie mógł się zatem ostać, co skutkować musiało jego uchynieniem w stosunku do wszystkich obwinionych i przekazaniem przedmiotowej sprawy w całości do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Procedując po raz kolejny, Sąd Rejonowy będzie miał na względzie obowiązujące przepisy prawa procesowego, przeprowadzi sprawnie stosowne postępowanie dowodowe, a zebrany materiał dowodowy oceni w sposób czyniący zadość przepisom art. 8 kpw w zw. z art. 7 kpk. Odnosząc się z kolei do wyjaśnień obwinionych w zakresie ich umyślności i świadomości (zamieszkujący pod tym samym adresem bracia R. twierdzili, iż nie

mogą ponosić winy, albowiem nieruchomością zarządza jedynie jeden z nich, a ich posesja znajduje się w pobliżu przystanku autobusowego i to nieznani sprawcy ją zanieczyszczają), Sąd Rejonowy winien mieć na względzie nie tylko domniemanie płynące z doręczenia pism dorosłemu domownikowi, ale także to, iż wykroczenie z art. 117 § 1 kw popełnić można zarówno umyślnie jak i nieumyślnie, przez działanie oraz przez zaniechanie. Oceniając wyjaśnienia obwinionych odnośnie osoby faktycznie władającej i zarządzającej nieruchomości rozważenia wymaga także, który z braci R. rzeczywiście ponosi ciężary i korzyści związane z jej posiadaniem (m.in. kwestie podatkowe oraz korzyści związane z udostępnieniem na ogrodzeniu działki miejsca reklamowego - dokumentacja fotograficzna k. 3 akt sprawy).

Z tych względów, w oparciu o dyspozycję art. 456 kpk w zw. z art. 437 § 2 kpk w zw. z art. 109 § 2 kpw, Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.